

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 septembrie st. v.
6 cotombre st. n.

Îse în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principala 375 a.

Nr. 39.

A N U L XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl ; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Inainte de alegeri.

I.

Ăsându-te la vale pe șoseoa care plcă din Slatina, având d'a drepta zăvoele Oltului și d'a stânga șiruri de deluri încărcate cu porumbiști până în creșetul lor, decă gonești cu patru cai, în trei cėsuri, sosești în Necule, comună mare, de trei mii de suflete și mai bine, reședință de suprefectură a plășei Dumbrăvile.

În Necule se află, pe lângă tahtul suprefecturei, judecătoria de ocol cu un judecător, un ajutor și un copist care emulcă și slujba de ușier, strigând părțile dela unspredece în jos. În Necule furnică o mulțime de avocați, foști perceptori, foști judecători, foști ajutoari de judecători și foști pomojnici, în plasa Dumbrăvile.

În Necule țeranii, și peste cincispredece proprietari, cultivă viile, cari țin poști întregi d'a lungul Oltului, d'a drepta și d'a stânga șoselei județene. Proprietarii, moșnenii și țeranii stau binișor de pe urma vinului pe care îl petrec în județele Argeș și Muscel.

În Necule e mișcare, e viață, e ură, sunt patimi politice, sunt partide și sunt mult, dar mai toate partidele trec de partea prefectului, ăr prefectul, bine înțeles, de partea guvernului.

Mai toate partidele funcționărașilor, de câte cinci până la dece persoane, când se schimbă guvernul, vorbesc la un fel, făcute rotă în giurul zapciului, și mai ales a dlui prefect, și discursurile lor par că sunt gândite, scrise și dișe de un singur om, atât de mult se potrivește.

II.

Începe un avocat care nădăjdușce la judecătoria de ocol.

— Ei, acum mai răsufăm și noi, dle suprefect, ori dle prefect, mai răsufăm și noi . . .

— Da, mai răsufăm și noi, răspund toți ceialți într'un singur glas.

Avocatul urmcă, privind vesel impregiur :

— Am luptat mult, mult de tot, dar în sfârșit am zdrobit hidra despotică a libertonilor, aruncând-o cu capul în noroiu și în pulbere . . .

— Da, da, despotica în pulbere, despotica în noroiu, așa e, așa e, răspund mai mulți cari pot dișe despotica, dar cari nu s'au ridicat încă până la hidra.

— Nu mai ăr dreptate pe pământ . . .

— Nu, nu, nu mai ăr. Fireșce că numai ăr.

— Întręga omenire gema sub jugul despotic.

— Veți bine că gema ; vorbă e ; gema, nu glumă.

— Pruncul în mamă se svércoliă sub biciul calaului . . .

— Da, da, se svércoliă, așa precum și noi cu toții ne zvércoliam.

— Acum a vinit și rëndul nostru, și cu toții uniți să zdrobim capul hidrei . . .

— Las'o pe noi ; vai de ea ; vai de mama ei.

— Acum dreptatea se va înălța ărăș pe scaunul ei din Necule și va mângăia pe cei nemăgăeiți, pe cei flămânți, pe cei desmoșteniți, pe noi pe toți care am strigat până la cer . . .

— Până la cer ? Aida-de, până dincolo de cer !

— Acum în colibele noastre, pentru noi și copiii și nevestele noastre, dreptate, dreptate mare, mare de tot, se va face ; fericirea a sosit, cu noul guvern, Neculeștenilor impilați, zdrobiți și cerniți, ca să dișe așa, cu zărbanicul chinului de până acum !

— Bravo ! bravo ! bine a adus-o ; bravo, ura ! să trăescă guvernul, să trăescă dl prefect și nea Niță dl suprefect !

Și cu toții se reped și sărută pe orator care le cere iertare că „n'a fost pregătit, de fel, de fel, ecă nici atât“ și apucându-și unghia degetului celui mare în dinții de sus o trosneșce, repedându-și mâna înainte.

Și depărtându-se, mulți dintre ei, din toate partidele își dișe :

— E al dracului reu. Dar decă se pregătia ! . .

În urma unui asemenea discurs s'a hotărit ca să se adune cu toții la suprefect acasă chiar în sĕra aceea : »să vedă ce e de făcut ; s'apropie alegerile ; nu e timp de perdut ; e vorba d'a zdrobi capul despoticei.« (Al hidrei.)

În capul satului, d'a stânga șoselei județene, se ridică casa noului suprefect, a dlui Niță, proprietar al unei sfuri din Necule. Casa lui este nouă, încăpătoare, cu o marchiză în față și invlită cu tinichea. E una din cele cinci-șase minuni din Necule, căci celelalte locuințe, apröpe toate, sunt bordee adâncite în pământ, invlitate cu pământ, încât decă n'ai vedea coșurile infpte în spinarea pleoștită a bordeelor n'ai ști unde se adăpostesc cele trei mii de suflete și mai bine.

S'a innoptat.

Pe lângă casele dlui Niță, noul suprefect, se învĕrtesc doi strejari, unul cu pușcă altul cu ciomag lung și gros, și strigă din când în când, repede, unul după altul : »cine-i acoloo ! cine-i acoloo !«

Casele suprefectului sunt luminate. O adevĕrată luminație : la șase părechi de giamuri, șase feșnice cu luminări de spermanțet. În salon, dela mij-

locul tavanului, scântează și plutește o lampă mare de bronz; sub lampă sînt doue mese, alipite una de alta, și acoperite cu o față de mătă cenușie, brodată cu roșu, galben și albastru, — culorile naționale, — brodată cu mânușița cucónei Ghiolița, de pe când eră elevă cu *premuri* în pensionul călugăriților din Galați.

Cucóna Ghiolița este soția dlui Niță.

În giurul meselor s'au adunat partizanii suprefectului, partizanii de tóte partidele, funcționărași de tóte culorile, uniți mai cu sémă de noul suprefect.

Intr'un capăt al meselor stă dl Niță suprefectul, sorbind din cafea și fumând alene cu un țigaret de chihliblar negru; scrumul îl scutură cu ingrigire în farfurița ceșcei cu cafea.

Dl Niță e slab, prelung în obraji, cărunt, cu mustața grósă și ploștită pe buze. E slab nalt și bolnăvicios; abia a sosit dela Zeizon pentru ca să susție „partidul din plasa Dumbrăvile care, drept vorbind, nu ș-a ales încă *leaderul de plasă*.”

În celalalt capăt stă cucóna Ghiolița. Grosieră, grasă, bondocă, cu părul negru și încrețit pe frunte, rumenă, aprinsă, cu ochii mari și repedi, c'o gură largă, cu buza de jos puțin răsfrântă, buză nervoasă care-i tremură când începe și sfărșește cuvântul. Ș-a pus rochia de mătase, o rochie limonie. A venit și »rëndul ei«; e și ea de as'dată stăpână pe »hidra despotică, cădută dela guvern.“ Destul a fost umilită de »biciul libertonilor, ea femee *de familie*.” Cucóna Ghiolița bate cu pumnul în mătă; ea voește și dl Niță trebuie s'asculte. E tinără și voinică, dl Niță e cam bêtân și cam șubred, n'are încotro.

Între dl Niță și cucóna Ghiolița, d'o parte și de alta, béu cafea și fuméză: avocatul Ciupei, cel cu discursul, neteșându-și favoritele negre și lungi, și stând cu ochii țintă în ochii cucónei Ghiolița. Avocatul Andrin, un bêtân bondoc, cu mustăți furate, lungi și albe, cu cioc de general, pleșuv, c'un creșcet uscat și galben, cu obraji flasci și argintuiți de barba pe care nu și-a ras-o de câteva zile; el e avocatul țeranilor de când fiul seu a ajuns ajutor de »*jude*» chiar în comuna Neculele. Opiniile sale politice sînt »bănuite«, sînt cam »amestecate«, căci a fost primar sub regimul »hidrei despotice.« Lângă Andrin e președintele comisiunii *intelimare*: un bêtân cu lunete rotunde în ochi, legate la cefă cu doue găitane civite; capul lui întreg, și mai ales mustățile scurtate din lórfecă și țiate drept pe buză, te fac să crezi că este un cojoicar ér nu un proprietar și mai ales un președinte al *intelimarei*. E îmbrăcat cu un pardesiu castaniu, eșit de sóre și iung până în călcăe. El zmăcește din cap, se uită la unghii și țice repede »da-nda, — da-nda!«, chiar când nu vorbește nimeni.

În fața lor este fostul arendaș al tégului din Necule, un tinăr cu mustața roșie, cu ochii albaștri, cu cercei de argint în urechia dreptă; el sórbe din cafea și zimbește, și în zimbetul lui nervos să vede o mânia pe care o va spune, aci, la dl Niță, pentru ea să se lămuréscă odată »unde e hidra despotică și unde nu este.«

La stînga lui, lângă cucóna Ghiolița e doctorul plășei, nalt și uscat, susținend că după cafea doue trei romuri sînt »minunate, minunate, mai ales contra microbilor cari plutesc în aer, uite așa, pretutindeni, și chiar în casa dlui suprefect, cu miriadele de milioane.«

Lângă suprefect stă șeful poștei și al telegrafului »numit de hidră dar gata să móră pentru noul partid, el prigonitorul, el prigonitorul, al cărui loc eră să fie la Slatina ér nu acolo.“ Pricor, telegrafistul, este mare și voinic, bea bine, duce mult și va fi »basa

operațiunilor“ în alegerea delegaților, după cum a spus el însuși cucónei Ghiolița îndată ce a auzit din gura prefectului Coliban că noul suprefect al lor va fi dl Niță, om harnic și oposant teribil, mai ales după ce fusese scos de *libertonii despoți* tot din postul de suprefect.

Pe lângă aceștia mai erau vr'o dece avocați din comună; dar șcii, nu așa *un ce* ca Ciupei și ca Andrin.

Pe la dece ore din nópte suprefectul se scólă în picioare, bate cu inelul într'un păhar și țice, cu un glas plin de emoție:

— Domnilor, ședința este deschisă; fiecare să-și spue cuvântul. Primejdia e mare, e mare, care cu toții o șcim; și de aceea (tușește și-și șterge mustățile uitându-se în vîrfurile lor) și de aceea ședința este deschisă. Ghiolițo dragă să aducă vin pe mătă, — și de aceea, primejdia fiind mare, să se cêră cuvântul. Domnilor, să fie bine înțeles că eu nu dau cuvântul decât numai la aceia cari vor să vorbescă.

Cucóna Ghiolița chiémă vătășelul; poruncește de vin; vinul a sosit într'o clipă; päharele se umple și cucóna Ghiolița cere cuvântul.

Päharele cu vin roșu sînt sorbite într'o clipă; doctorul afirmă că »și vinul e contra microbilor«, ér cucóna Ghiolița ia cuvântul.

Tăcerea este adâncă; nu s'aude decât gâlgăitul vinului turnat în marile pähare de cleștar pe ale cărora dungile lumina lămpii își jócă miclele cucurbe.

— Domnilor, — începú cucóna Ghiolița, cu sângele roșu-stacojiu în obraji, cu ochii porniți afară din pleópe și spriginită pe pumnii înceștați, pe cari îi trútise furios pe mătă, — domnilor, e vorba aici de politica a mare seu de cea mică?

— Ba de cea mare, răspunse avocatul Ciupei, trăgându-și favoritele în jos și sorbind-o cu ochii.

— De cea mare, inganá președintele *intelimarei*, smăcind din cap, da-nda, da-nda, veți bine că cea mare.

— De cea mare! strigă telegrafistul Pricor, noi nu putem înțelege, siguramente, decât pe cea mare.

— Decă e așa, reluă cucóna Ghiolița amețită de succesul ei, să ve spui eu ce face hidra despotică a libertonilor. să ve spui eu că învêrtește mistere și le învêrtește la întuneric; n'au curaj, ei, foștii infami; ei nu vin cu misterele politice pe față . . .

— Și de aceea primejdia fiind mare, țice suprefectul ducend päharul la gură, și de aceea, urmă el după ce sorbi päharul, să fim toți ca unul . . .

— Nu me intrerupe Niță, nn me intrerupe cucóna Ghiolița, la mijloc e mai mult decât mistere: libertonii din plasă s'au unit și *leaderul* lor este în Slatina, fostul director general al Regiei Tutunari. *Sub-leaderul* este la Goruni, fostul director al Colegiului întéiu. Și noi domnilor (cucóna Ghiolița ridică pumnii spre tavan) Neculeștenii, sun am în ce doue focuri: Slatina și Goruni.

— Între doue focuri? întrebă mirat și lăsat deschidend ochi mari și speriați sublumenele sale rotunde. Da-nda, între doue focuri? Atunci ce e, da-nda de făcut? Ce e de făcut?

— Și de aceea primejdia fiind mare, . . . intrerupse suprefectul, tușind și punend mâna pe päharul cu vin.

— Lasă-me Niță, strigă cucóna Ghiolița amenințându-l cu pumnul; sîntem între doue focuri, între *leader* și *sub-leader*, între Slatina și Goruni, dar ce e și mai grozav, domnilor, focul este aci la mijlocul nostru . . .

— În Necule chiar? Până aici cu misterete? întrebă bêtânul Andrin, fostul primar sub hidra despotică.

— Ei, asta nu credeam, da-nda, ăise președintele *intelinarei*, smăcînd din cap, da-nda, da-nda, asta nu credeam, pe viața mea, că sînt om bătrîn.

— Dar eu cred, și sînt mai mult decît *siguramente*, ăise telegrafistul Pricor, ridicându-se în sus, și sînt gata să le slărim »basa operațiunilor.«

— Și eu cred, ba mai mult, sînt convins, cum te veđ și me veđi, strigă fostul arendaș al tîrgului din Necule, eu cred și de gēba se miră dl Andrin; tocmai dsa, fostul primar al hidrei, s'a găsit să se mire? Eu nu me mir. Urechile opozițiunei sînt chiar aci între noi; dl Andrin șcie pré bine. O! o! șcie mai bine decît noi toți!

— Protestez! protestez! ăise restit bătrînul Andrin, ridicând mîna dreaptă în sus. Mîna îi tremură. Protestez! Lumea me șcie! Nici odată n'am fost contra guvernului. Nici un guvern nu s'a plîns de mine. Ba mai mult, sînt gata și acum!

Cucóna (Ghiolița bătú cu pāharul în mēsă și-și reluă cuvîntul.

— Domnilor, v'am spus că focul este chiar aci în comună! Focul este d'asupra capetelor noastre, ca să ăic așa!

(Incheierea va urmá)

De la Vrancea.

Uitării!

Din sînul morții ai crescut
Și cîmpul ei te pașce
Și dor și jale s'au pierdut
Cînd glasul teu renașce.

Durerea ăilelor ce-a fost
O șterge ca întotdeauna;
Pe sclaviu ței îi șci de-a rost
Cum dorul șcie-și luna.

Tu negură de veci intinđi
Între mormēt și viēță,
Amar și chinuri tu cuprinđi
Cu-a tale negre brațe.

Și lacrimile ștergi mereu;
Îngropi trecut și rele.
Dar, urmelor pasului teu
Succede-o nouă jele.

De câte ori io te-am rugat
Să bați la a mea pōrtă,
Pururea tu mi-ai refusat
Đicēndu-mi c'ai fi mōrtă!

De câte-ori te-am ocolit
Să nu m'ating de tine,
Tu pururi m'ai ademenit,
Đucēndu-mi ori ce bine —!

Uitare! astăđi — căci nu șciu
De-oi mai trăi în lume,
Închide-me 'n al teu sicriu
Și șterge al meu nume.

Nu-ți pară reu de ce-ai făcut
Căci tot din tine-o pașce
Și dorul meu nepricepul
Și mōrtea ce te nașce!

Traian H. Pop.

Căldura aerului, termometrele.

Este lucru destul de cunoscut, cumcă erna avem o căldură cu mult mai mică decît vēra, cumcă în acelaș timp punēdu-ne în o umbră simțim recōre adecă o căldură mai mică decît decă stăm în sōre, și decă stăm în un loc unde suflă vēt rece vom simți o recelă înse numai pānă suflă acel vēt. Din acestea se vede, cumcă căldura varieză în unul și acelaș loc și în unul și acelaș timp după cum influințēză unele séu alte impregiurări.

Acēstă căldură este elementul principal al studiilor meteorologice. De și pāmētul și marea ancă au o căldură, care are însemnătate pentru șciința meteorologică, temperatura aerului jōcă rolul cel mai însemnat.

Decă vorbim de temperatura aerului nu este a se înțelege, că aerul are o căldură proprie. Asemenea nu se pōte admite după starea șciințelor de astăđi, că acēsta căldură o primeșce dela sōre deadreptul.

Este lucru de mirat dar constatat, cumcă aerul atmosferic nu se încăldeșce deadreptul prin rađii de căldură a sōrelui, și cumcă rađii de căldură solară, numai după ce au trecut prin aer ca prin giam cu stielă și au ajuns a fi absorbiți de cōja pāmētului, capētă capacitatea de a putē încălđi aerul. Va să ăicā aerul este *dierman* pentru căldura luminōsă și *aterman* pentru căldura obscură. Acēstă impregiurare ne dă posibilitatea de a esplicā pentru ce aflăm aerul tot mai rece, decă ne suim cu un balon, și cu cāt ne vom sui mai sus, cu atāta vom intimpinā o recelă mai mare, de și ne apropiām de sōre, și din contrā la suprafața pāmētului, va să ăicā mai depărtați de sōre, vom simți o căldură mai mare.

Aerul atmosferic nu se încăldeșce darā dela sōre, ci dela pāmēt. Se nașce acum întrebarea, cari sînt fântānile de căldură ale pāmētului?

Fântāna principală fără indoielă ni-o dă căldura obscură primită dela sōre. Celelalte fântāni de căldură pr: procesele chimice la ardere, dispar față de cantitatea de căldură, ce o primeșce dela sōre. Cantitatea acestei călduri, ce o trimite sōrele în decursul unui an pe pāmēt, este așa de mare, încāt ar topi o cōjă de ghiață ce ar invēli pāmētul în grosime de 31 metri.

Înse încălđirea pāmētului prin căldură solară atērnă dela direcțiunea, în care cad rađii de căldură pe pāmēt. Acēstă direcțiune înse varieză după cum varieză și posiția pāmētului față de sōre atāt peste đi cāt și peste an. Apoi de ore-ce schimbarea posiției pāmētului față de sōre se întēmplă în mod regulat după anumite legi, urmēzā de sine cumcă și aceste variațiuni periodice ale căldurei pāmētului sînt regulate, urmēzā cumcă și aerul, ce se află în apropierea pāmētului va fi supus la variațiuni regulate (periodice) de căldură, variațiuni atāt de đi cāt și anuale.

Am đis mai sus, cumcă în decursul unui an vine dela sōre o evantitate așa de mare de căldură, cāt ar fi în stare să topēscā o cōjă de ghiață de 31 m., înse acēsta s'ar putē întēmplā numai decă căldura odată primită și absorbită de cātrā pāmēt ar remāné aci. În faptă înse acēsta nu se întēmplā, pentru că pāmētul radiēzā dela sine tōtā căldura primită în spațiul cosmic, o emite în aceea mēsură în care o primeșce. Puterea, cu care emite pāmētul căldura primită, este egală la puterea, cu care o ab-sorbe dela sōre.

Căldura, ce o ab-sorbe pāmētul, nu este peste întreg globul în o formă, așa la ecuator acēsta este

mai mare decât spre poli dar chiar în acelaș loc veră este mai mare decât erna, precum și ea peste Ți, când lucreșe sôrele și și trimite rađi de cãldurã pe împedecat, este mai mare ca nôptea. Causa adeverãtã a acestor variațiuni periodice sânt mai multe.

1) *Vãriatiunea raportului de insolațiune în decursul unui an.* Cu cât se va întemplã insolațiunea pe un punct de pe pãmânt sub un unghiu mai mare, adecã cu cât vor formã rađii de cãldurã cu orizontul ununghiu mai mare, cu atãta va fi mai mare și cãldura straturilor de aer, ce se aflã mai aprôpe de pãmânt.

Este știut, cumcã între ambii tropi, *circulis tropicis*, adecã pe acea zonã a pãmântului, unde ȝiua și nôptea sânt în decursul anului aprôpe egale, rađii de cãldurã solarã cad aprôpe verticali, cãci sôrele trece prin zenit, și în urma acesteia aici este cãldura cea mai mare pe pãmânt în decurs și de verã și de erna cu fôrte micã deosebire, din care causã acest brãu ecvatorial se numeșce *zona toridã*.

Contrarie acestei regiune sânt *zonele polare* seu înghețate, adecã regiunile dela ambii poli pãnã la $66^{\circ} 32'$ lãțime nordicã și sudicã. Aici abiã ieșe sôrele peste orizont, ma nici nu ieșe de sub orizont ȝile, sêptemãni și luni întregi, prin urmare rađii de cãldurã și când ajung aci cad așã de peđiș, formãnd unghiuri numai de câteva graduri, încãt cãldura lor nu se pôte absorbi; aici darã cãldura nu se pôte desvoltã, nu pôte avea nici un efect și natura intrêgã se aflã peste tot anul în zãpadã și ghiațã. Aici peste întreg anul domneșce o temperaturã fôrte jôsã, frig și recelã, cu o fôrte micã deosebire.

În regiunile aflãtore între cercurile tropice și cele polare sôrele în timp de verã se ridicã sus peste orizont, erva rađii, ce cad spre pãmânt, formezã cu orizontul un unghiu mare, de aceea avem atunci o cãldurã cu atãt mai mare cu cât și unghiul acesta este mai mare. În timp de erna înse sôrele se ridicã abiã peste orizont, rađii cad mai peđiș formãnd unghiu mai mic cu orizontul și din acestã causã avem o cãldurã mai micã. Diferința între cãldura de verã și de erna este aci fôrte mare. Aceste sânt *zonele stimpãrate*,

Acesta se pôte generalisã așã: Cu cât se aflã un punct de pe pãmânt mai aprôpe de ecvator, adecã la o lãțime geograficã mai micã, cu atãta va ave o cãldurã mai mare. Și decã asupra cãldurei de pe pãmânt nu ar influința nimica alta, decât numai insolațiunea, atunci tôte punctele, cãte se aflã la acelaș grad al lãțimei geografice, ar trebui să aibã temperaturi medie egale. Causa pentru ce acesta nu se întemplã sânt alte impregiurãri, despre cari se va tractã mai târđiu.

2) *O altã variațiune este cea causatã prin insolațiunea de peste ȝi.*

Este știut, cumcã diminetã înainte de rêsãrirea sôrelui este totdeuna mai rece, și cumcã dupã rêsãrirea sôrelui temperatura aerului dela pãmânt creșce mereu, pentru cã rađii sôrelui formezã din ce în ce un unghiu mai mare cu orizontul și prin urmare pãmântul primeșce prin insolațiune din ce în ce cantitãți mai mari de cãldurã. Când ajunge sôrele la culminațiune, pãmântul primeșce cantitatea cea mai mare de cãldurã. Pãmântul radiazã cãldura în proporțiunea cum o absorbe. De-orece pãnã la culminațiunea sôrelui, la 12 ciasuri din ȝi, insolațiunea tot creșce, pãmântul se va încãlđi din ce în ce mai tare. Trecẽnd sôrele dela culminațiune, insolațiunea incepe a scãdea, radiarea cãldurei ancã va incepe a scãdea, înse nu dela 12 ciasuri începẽnd, ci dela circa 2 ciasuri d. a. De aci rezultã, cã cãldura cea mai mare, ce avem peste ȝi, nu este dela 12 ciasuri, ci între 1—2 ciasuri d. a.

De aci încolo scãde insolațiunea cu cât se scorbã sôrele spre orizont, dar cu atãta începe a fi radarea cãldurei mai însușnata și cu atãta începe a se reci pãmântul și aerul din apropiarea lui. Acestã radiare se continuã și dupã ce sôrele a trecut sub orizont și nu mai pôte trimite la acel loc nici un rađ de cãldurã, de aceea în timp de nôpte scãde temperatura tot mai tare pãnã aprôpe de rêsãrirea sôrelui, când ajunge minimul. Va să ȝicã *maximul* temperaturii peste ȝi se capetã la circa 2 ciasuri, erva *minimul* înainte de rêsãrirea sôrelui.

De-orece în decursul verei înãlțimea sôrelui variezã între margini mai largi ca în timp de erna, dela 0° pãnã la 65° (în Nãsẽud), erva dela 0° — 18° , de aici urmẽzã cumcã și marginile între cari vaccilezã temperaturile, în decursul unei ȝile, sânt în timp de verã mai largi ca în timp de erna d. e. în Nãsẽud diferența între temperatura maximalã și minimalã peste ȝi din luna lui ianuarie este în media de 6.5, precãnd în luna lui iuniu maximul temperaturii este în media cu 10.4 mai mare decât minimul de ȝi.

Aceste diferențe creșce cu cât ne apropiãm mai tare de ȝinuturile ecvatorale.

3) *Anutimpurile.*

Am ȝis mai sus, cumcã în timp de verã avem alte raporturi de temperaturã decât erna. Tôte acestea înse provin dela raportul, în care se aflã pãmântul în mișcãrile sale față de sôre.

Este știut, cumcã pãmântul indeplineșce 2 mișcãri, una în giurul osiei sale, în timp de circa 24 ciasuri, în care se nașce ȝiua și nôptea, și a 2. în giurul sôrelui în decursul unui an.

Mișcarea a 2. a pãmântului, în giurul sôrelui, seu ca să fim mai bine pricepuți, să ȝicem cã mișcarea sôrelui în decursul unui an, nu este în o formã. Sôrele făcẽnd acesta cale, numitã *Ecliptica*, produce inclinãri când spre polul nordic când spre polul sudic al pãmântului. Decã nu ar face aceste inclinațiuni, atunci sôrele s'ar mișcã tot în linia ecvatorului, unde la 12 ciasuri ar cãdea rađii totdeuna verticali. Înse în faptã numai de doue ori ajunge sôrele la culminațiunea ecvatorului și anume: în 22 martie, când sôrele are o *rectascensiune* de $0^{\circ} 4'$ și o *declinațiune* de $0^{\circ} 30' 71''$ spre nord și în 22 septembrie cu o *rectascensiune* $0^{\circ} 55' 8''$ și o *declinațiune* de $0^{\circ} 27' 3''$ spre nord. Dela 22 martie începẽnd sôrele își inclinã calea sa spre nord pãnã în 18 iuniu, când a ajuns la o *rectascensiune* de $5^{\circ} 45' 11''$ și o *declinațiune* de $23^{\circ} 25'$ (*solstițiul de verã*); de aci se întorce erva spre ecvator și în 22 sept. trece peste linia ecvatorialã spre sud, (*Equinoctiu de tãmna*.) Spre sud erva se inclinzã pãnã în 19 dec. când ajunge o *rectascensiune* de $17^{\circ} 47' 11''$ și o *declinațiune* de $23^{\circ} 25' 5''$ (*Solstițiul de erna*.) De aici erva se întorce spre ecvator și ajunge la 22 martie acolo, de unde a plecat (*Equinoctiu de primãvera*.)

În urma acestei schimbãri a calei solare cãpẽtãm în zonele stimpãrate o creșcere a culminațiunei sôrelui și a duratei ȝilelor în decurs de $\frac{1}{2}$ de an și o scãdere în a 2. jumetate de an, seu cu alte cuvinte cãpẽtãm cele 4 anutimpuri.

S'a ȝis mai sus, cumcã din causã cã rađii de cãldurã solarã nu pot cãdea în urma schimbãrei calei solare pe aceeași liniã de lãțime geograficã formãnd o declinațiune egalã peste întreg anul, din acestã causã și temperatura variezã și este mai mare atunci, când ȝiua e mai mare și rađii solari cad sub unghiu mai mare. De aci ar urmã, cumcã în 21 iuniu să avem cãldura cea mai mare. Înse precum cãldura de peste ȝi nu ajunge maximul la 12 ciasuri, adecã atunci când sôrele a ajuns la culminațiune, ci cãtrã 2 ciasuri, chiar așã și maximul cãldurei anuale nu

FAVORITA.

va ajunge în 21 iunie, ci mai târziu prin luna lui iuliu, când în adevăr în zona stimpărată nordică avem cea mai mare căldură.

(Incheierea va urma.)

Dr. A. P. Alexi.

Limbistică comparativă asupra rădăcinei: cad.

(Urmare.)

III. Cad însemnă cap.

1) Cad însemnă cap, — partea superioară a trupului, — părți de cap și de aprôpe. Tôte rădăcinile ce însemnă: munte, dél, dălmă, tot ce e sus, rotund însemnă și cap (astfel de rădăcini: cab, car, bal etc.)

Cad g. cap; cadna la scoti. grumaz; qadim arab. cap de om. Cu s înainte. Schädel (s-căd-el) nemț. cap, căpătina. Scatolupo it. lovire în cap (cad-cat — cap; lupo din lab gallic, de unde lab-or latin; din lab la noi luvare, lovire, de aci lupo, v în p, lu-cru la noi din luv-cru, a cădută b—v, ca în luare din luvare.) Scatopuzza it. bômbe de curățire; cat are conceptul de rotund.

Cead irl. cap; qed g. și br. cap; schedel nemț. cap, căpătina. Cod g. cap; codna la cornvali grumaz. Cud irl. cap; cat irl. cap; Scheitel nemț. creșcet, vârf, cap, cottula it. grumazul de din afară, de din dărăt. — Kotis mai adeseori kottis la dori, cap; kotrba la boemi, căpătina, craniă; kotrlec boem. dare peste cap (în Bănat peste gala, — gal=cap, din gal=galea căciulă, glava etc.) Cozzare it. a lovii cu côrnel (corn din car=cap, de o rădăcină cu craniă, creri, cerebrum, coronă etc.) Cozzata it. lovitură cu côrnel, ciocnire. Cut irl. cap. Skyta la dori, skyte la greci, cap. Ciuda sert. creștă, vârf, cap. Kuta irl. cuit, cap.

a) Tot ce însemnă cap, însemnă și partea din urmă, posterioară, tot ce e din dreptul omului, animalelor etc. Astfel din cap, avem capăt; din cat cap, partea de din jos cu vocala u.

Din cad cap, latinul cauda (diftongu au) rom. cōdă. Cadenette fr. codiță cosiță (en e primul și ette e al doile diminutiv); cedille fr. codiță (ille e alt diminutiv, anume latin); cedor y wrach la galli planta; cōda calului (wrach=march, marchal, m în w, cal, domn peste cai, — mähre nemț. marțoga rom.) — Cod irl. partea posterioară, coda br. cōda la noi (ô=oa e diftong); codobatura rom. păserea ce la italieni se cheamă: codacciola, coditremula, la francesi hochequene, la noi și motocilă; codazza it. codiță și tot ce atărnă; codimozzo it. cōda tăiată; codione și codrione it. partea din dărăt la păseri; citola it. codobatoră; coza (d în z) în provençala, cōdă; cosiță rom. codița de pèrul capului la fete. Din coda la it. codăre a merge pe sub ascuns, pe furiș în urma cuiva; la noi: codesc, me codesc adecă me dau de cătră cōdă, la urmă, îndărăt; me imbău; codan rom. cel din urmă, (cod=cōda, an=om): codorișcă rom. cōda dela sbiciu.

Khatim și khatem la arabi cel din cōdă, ce închide șirul; khatime și khatimet la arabi capăt; hát ung. spate, dos; hátsó ung. din urmă. Kita pol. cōdă. Kothuros gr. fără cōdă, cui i-a cădută cōda; 2) figurative: trântor, lenos, fără putere. — Și aci aș înșiră: ciut și ciuta rom. fără côrnel, — căprioă, vacă fără côrnel se numește: ciută (șută.) Scodare it. a tăia cōda calului, a coși; schytet pol. capăt. (Vezi VIII. 1.)

Am đis mai sus că ce însemnă nalt însemnă și

scurt, séu scund etc. adecă contrariul, — partea de din jos dela un object; și astfel din cad=cap, se derivă și: picior, partea de jos.

Cotor rom. stel, fustel de plantă, pe care stă planta (ca arbore pe trunchiu, pe trupină) picioarele plantei; decă să taie planta ce rămâne, e cotor și astfel e sinonim cu caudex codex latin, — în urmare și cu: cauda=cōdă. Căci cotor într'adevăr însemnă și cōda unui instrument, mâneriu; caudex codex la arbori, cotor la plante, fructe.

Csut, csuta, csutka ung. cotor, cocian, cōda plantei. În cotor, or e sufix ca p. e. top-or, ciop-or; lab-or latin.

Acuma noi din cotor avem formațiune mai de parte în: cotorog de regulă în plurariu: cotoroge, (og e augmentativ) și însemnă: picioare de porc, anume ferte cu sulț, în alte părți se numesc: aite și reci. 2) picioarele ômenilor în sens satiric. Kotky la boemi picioare de porc; kyta la boemi țâmp (jambe fr.) séu aite de picior, — deci cod=kot însemnă și picior. Kotta la finni și ruși peior; kothurnos gr. cothurnus latini cisme mari. Catarigi rom păpuți de lemn; eu am adus cuvântul și sub II, cu înțeles de lemn; dar în sensul strîns se ține de acăsta natură: în cator e cotor; în ig e og din cotorog; chodak pol. păpuți de lemn; csutag ung. ciorapi, strimfi, adecă îmbrăcăminte de picioare; cot—chod, csut însemnă picior; se vedem activitatea piciorului. Chod pol. paș, mers: csatang ung. csotol, csotolog ung. a umblă încôce încolo, — a cutrieră (ce purcede din catar=cotor) kodorog și kotorog ung. tot aceea, și a rătăci; — Kottal în zürjena a fugi. Returnând la I. 5. b), aflăm kateo grecesc, merg pe jos; pedestru, (pes pedis lat. picior) adecă pe picioare; kat=picior. La latini cad a trebuit să însemne picior, de aci în compozițiuni: antecedo merg, pășesc înainte; succedo pășesc după cineva, urmez; procedo la noi a renus în purcad (pur e compozițiunea pro în limbele vechi italice se află și pur la nemți: vor) etc. Activitatea piciorului încă se vedește astfel. Láb ung. picior, lépni (a în e, b în p) a păși; laufen nemț (a diftongit b în f) a fugi. — Ciotto it. șchiop; skazo gr. șchiopëtez (=scăpetez.)

2) Din rădăcina ce însemnă cap, se formeză și cuvintele pentru îmbrăcăminte capului și lucrurilor, ce se pun pe cap.

Casged la bretoni, căciulă (din cas=casă și ged din qed=ked, cap; cas=quette fr. cașchetă rom. Kidaris și kidar la perși diademă, coronă pentru regi; tiara la archierii evreilor. Chod la perși căciulă, șapeă de fer. Cudo în glosariile vechi, căciulă din fer. Cathurarth irl. casă, căciulă (cad=cap; warth=gardă, pază, g trece în w.) Kaati la finni căpestru, grumăzar. Skjat la albanesi, pălărie.

Căiță rom. acoperământ de cap, pentru femeii; căptă; acest cuvânt stă mai aprôpe de albanezul skjat. Chiota la baschi: acoperământ de cap pentru femeii, căptă, conciu. Cuthbharr irl. casca, căciulă (bhar a acoperi); cuthdaran irl. speciă de căciulă (dar-an locuință mică, an e diminutiv; din dar e Dor-f nemț. sat.) Kutra la finni per, tufă de per; Hut nemț. pălărie. (Vezi kajtse la finni, înțelepțiune, formă ca: caiță.) Katzida sert. coif, cassis lat.

Pentru îmbrăcăminte de cap, din cap avem căptă (am audit și căpiță de și acăsta însemnă și clăie boghiă de fên); avem căciulă (cac=cap, de unde cuculus un fel de căciulă); avem clăbeț (din cal=gal cap, glava, glavețină etc.) avem pălărie (din bal=cap) etc.

3. Cad însemnă demnitate.

Tot ce însemnă: munte, dél, nalt etc. în natură, și ce însemnă cap, ca partea superioară a omului, însemnă și demnitate, onôre etc. tot ce e supe-

rior in societatea omenescă, — și apoi și Dăeu. Așa
din cap e: căpitan, căpetenie, șef (chef=célu.)

Cadhas irl. onóre, — kadda și kaddan in mala-
barica in India anterioră, domnitor, domnul țerei;
domn; khadim la arabi un titlu al sultanului. Kha-
diw și khydiv la persi a) principe, domnitor; 2) șef,
căpetenie. Kedive și kedif in Egipt, domnitor, gu-
bernător, domn de județ. — Kodja pers. șef; kodja
ture. șef, vitez; khodsita pers. ce mărește, înalță de
sine; khodjend pers. și ture. norocos, fericit. Khuda
la persi domn, domnitor, ăeu; khudar pers. Dumne-
ăeu; khudavr. pers. domn, posesor.

Qaddam la arabi principe, șef; qadim ar. a)
Dumneăeu; b) valoros, puternic, viguros: qadirluq ar.
și tr. putere; qady ar. =kadi turc. judecător, qazy
ar. mare. Kydos gr. onóre, renume, laudă = cha-
das irl.

Conceptului de domn, contrariul e serv.

Chadem la mahomedani in Egipt, servitóre;
caithes la cornvalli, servitóre; khadim la arabi serv,
khadinet ar. slujnică, — până ce khadin e și titlu de
sultan! (Sir domn; ser-v slugă din rădăcina: sar;
dinast, don (in Portugalia) domn; Diener nemț. serv
din rădăcina dan. Căta scrt. serv.

Katti și katheim la finni și sveđi căpitan; kha-
tun persic poporal, qadin turceșce, dómă mare, ma-
trónă, patrónă. Khathyr la arabi mare, demn, cu
granditate, de considerațiune.

Cead irl. șef, primar, (qet=cap, an=om) qui-
daru bs. șef, conducător, imperator; quidatu bs. a
conduce, a porunci: quidoina bs. calauz, conducător
(c q — in g. guide fr. călăuz, conducător. Cuda boem.
judele de cerc; 2) județ. Cudliwy boem. onorabil,
qydar la arabi, putere.

Cataneus bs. căpitan; cattano it. capul celății,
șef de cetate, porcolab; catel la francii vechi, capul
șefimistilor. Kaata la finni a decide, a hotări. Khatm
și khatimeet la arabi a) hotărâre, conclusiune, deci-
dere; b) capăt. Katos (Homor 6, 55) domnitor, stă-
pânitor; khytani la arabi incheare, închidere, ince-
tare.

C trece in h, — hatman și hetman la cozaci
căpitan; hat nalt, căpetenie etc, man=om, — man
de regulă in nemțescă, dar se află și in alte limbi;
hatalom ung. putere, domnie; hatalmas ung. puter-
nic, tare; hatolni a străbate, határozni a decide, a
hotări, hatóság ung. stăpânire, domnie, municipiu,
jurisdicțiune.

Cotis in glosariile vechi demnitate, majestate
de trup; mai sus am arătat că kotis la dori a in-
semnat cap. Kotys la Herodot un rege in Paphlago-
nia, Kotys la Tacit 3 regi, in Armenia, in Bospor și
in Thracia. In Dacia a fost regele Kotyson (on său e
diminutiv și insémnă: regișor, principe, său on e an
=om. Eu cred, că kotys nu a fost numele propriu al
regelui, ci a insemnat: rege. Așa s'a creăut că Bren-
nus a fost numele capului gallilor, până ce Brennus
insémnă: domn, căpitan, principe. Bran se află la
irl. cu conceptul de: rege; din Brennus silaba primă
se reaslă in: *prim*-ceps unde prin e = prim, și ceps
=cap. Decebal nu a existat ca nume propriu, ca nu-
mele regelui; *bal* insémnă cap, domnitor, rege, dum-
neăeu; érá dece in compositiune e din dac, și Dece-
bal insémnă: balul=regele Dacilor. Arpád la unguri
se ăice numele domnului prim, — dar nu e nume,
pentru că ar insémnă: nalt, mare, érá pad din bad
=vad vod (de unde voie-vod) insémnă duce, deci
duce prim, mare, suprem.

Catha in gállica servițiu divin.

Kotyto la Hesechiu, kotytia la Strabo, ăeitare
in Thracia; kotaxys și kotarhys gr. numele unei
demnitați preoteșci la oracolul Branchidilor (numele

aflat intr'o inscripțiune) kot=domn, preot, archos gr.
mare innalt, primul, quthb la arabi șef, principal.

Cott g. coth corn. bêtrán, vechiu, antic. (Altus
latin, nalt, Alt nemț. vechiu, bêtrán.) Squiz, schiz o
carte superióră intre cărțile de joe.

(Va urmă.)

Dr. At. M. Marienescu.

Doine poporale.

Din giurul Clușului.

Am avut un drăguț drag,
L'a jurat némțul sub stég;
Am avut un drăguț dulce,
L'a jurat némțul sub cruce.
Poruncitu-mi-a badea
Toema din Italia,
Pită albă să framént,
După ei să nu me cânt.
Că de-a fi in lume bine,
Érá va fi lângă mine.
Fă-me Dómne ce mi-i face,
Fă-me naframă târcată
Peste Sibíiu aruncată
Să vėd badea ce-a cină,
Némțul ce porunci i-a dá?
Să vėd badea ce-a prândi,
Némțul cum l'a muștruli.
Vină mândră de me veđi,
Că-s cătană la honveđi
Cu nădragi roși imbrăcat.
De trei ăile n'am mâncat.
N'am mâncat că n'am putut
Că dorul me strică mult,
Dorul dela mândruța
Mi-a stricat toată voia.
Auđi mândră cucul cântă,
Eși afară și-l ascultă;
De ț-i-a cântă cucul bine
Steie-ți gândul tot la mine,
De ț-i-a cântă cucul reu.
Nedejde-a la Dumneăeu.

Măi bădiță mi-ai fi drag,
Dar nu-mi place-al teu nărav,
Căci cu câte te 'ntlneșci,
Tu cu toțe povesteșci.

Lase-me mamă de voie
Nu-mi legă de cap nevoie,
Las' să șed cu cine-mi place.
Că nevoie nu voi face.

De-aș șci bade că-i veni,
Drumul ț-i-l'aș șindili,
Cu șindile de humbac,
Până la măicuța 'n prag,
Cu șindile de hărtfe
Numaj pân' la noi să ție.

Negru-i badea și smolit,
Mult me mir, cum l'am iubit?
Negru-i badea ca lutul
Și mi-e drag ca sufletul,
Negru-i badea ca tina
Și mi-e drag ca inima.

Ioan Maior.

Adunarea generală din Caransebeș a Societății pentru fond de teatru român.

Duminea și luna trecută, la 29 și 30 septembrie n., la Caransebeș éráș s'a ținut o adunare culturală națională, adunarea generală a societății pentru fond de teatru român.

Dacă Societatea acésta n'a putut încă atinge scopul mărăț ce ș-a fiesat, un rezultat a produs și pân' acuma, și anume prin adunările sale generale a contribuit mult la manifestarea sentimentului de cultură națională.

Caransebeșul unde societatea a ținut cea din urmă adunare generală, a dat atâte probe de rîvna sa pentru a sprigini tot ce este național, încât nici de astadată nu ne-am putut îndoi, că drapelul culturale naționale, care de astadată avea să se presinte cu vorba »teatru«, va fi întimpinat cu bucurie.

S'a constituit un comitet arangiator, care a lucrat cu adevărat zel și a compus o programă cât se pôte de atragătoare.

*

Introducerea solemnităților a fost primirea presidentului adunării la gară. Iosif Vulcan, vicepresidentul comitetului, carele și de astadată a avut onorea d'a presidă adunarea generală, a fost întimpinat la gară de comitetul arangiator, în frunte cu presidentul aceluia dl protopresbiter Andrei Ghidiu.

Duminea dimineța s'ș celebrat missă solemnă în biserica catedrală, asistând și Pr. SSA părintele episcop Nicolea Popea, un public numeros, în care deosebit ne-a surprins mulțimea damelor. Cântările liturgice compuse de Dima au fost executate de reuniunea română de cântări din Caransebeș.

Adunarea s'a deschis apoi în sala comunității de avere, cu cuvântarea ce urmăză ma la vale. De față a fost și Pr. SSA episcopul, un public ales, în care deosebit s'a remarcat mulțimea damelor. În ședința primă s'a cetit raportele comitetului și al casarului, cari urmăză mai jos și s'au ales comisiunile indicate în programa ce s'a publicat și 'n foia acésta. Fiind că trecuse o oră, cetirea studiului dlui V. Goldiș asupra lui Eminescu s'a amănat pe ședința următoare.

La mieđăđi publicul s'a adunat la un banchet, cam o sută douedeci de prșone. Primul toast, pentru Maj. Lor, a fost rostit de presidentul adunării; al doilea s'a portat de protopresbiterul Andrei Ghidiu pentru comitetul societății represintat prin Iosif Vulcan; dl Traian Barzu a beut pentru óspeți, dl Petru Călcianar pentru mame etc.

*

Séra s'a dat în spațiosa sală a otelului Lichtnekert un concert, urmat de o represintație teatrală, executându-se în toate programa ce o publicarăm în nr. trecut.

Concertul fu deschis de un cvartet bărbătesc al corului vocal din Chiseteu; reuniunea română de cântări din Caransebeș a cântat trei piese, între cari, dl David Terfaloga a cântat doue compositii. Atât corurile, cât vocea escelentă a dlui Terfaloga a încântat publicul care a umplut sala până la indesuire. Reuniunea română de cântări din Caransebeș a escelat prin vocile frumoșe a membrilor, corul plugarilor din

Chiseteu ne-a pus în uimire cu precisiunea cântării, ér dl Terfaloga, a stors aplause frenetice prin vocea sa sonoră, care are un timbru argintiu foarte frumos și sună curat și puternic chiar și 'n registrele cele mai innalte. De-ar face studii într'un conservator órecare, ar pute devini un cântăreț vestit.

Apoi corul plugarilor din Chiseteu a jucat piesa »Ruga dela Chiseteu«, comedie populară, cu cântece și joc, de Iosif Vulcan scrisă anume pentru acésta ocasiune.

Încât priveșce piesa, noi avem să tăcem, dar relativ la joc süntem datori să constatăm, că acela a întrecut toate așteptările, căci plugarii noștri au fost superiori multor diletanți din classa inteligentă. Siguritatea cu care ei jucau, mișcarea, gestul, mimica lor și mai cu semă acel aer natural care s'a revărsat asupra întregii lor atitudini, a pus în uimire auditorul. Bucuria de-a vedé țeranul român dând probă de atata inteligentă, a produs un entusiasm nemărginit, care în multe fórte multe rënduri s'a manifestat prin aplause frenetice.

Părintele Lucian Șepețian, bravul paroc al Chiseteului și neobositul conducător al corului de acolo, carele a condus și studiarea acestei piese, ne-a îndatorat de nou să-i aducem tributul devotamentului nostru.

Doue tablouri vii: »Coriolan și Veturia« și »Mórtea lui Coriolan« ambele fórte bine reușite și represintate de classa inteligentă română din Caransebeș, au incheiat serata.

O mare parte a publicului s'a aședat apoi la mese, cinând împreună. Corul din Caransebeș și cel din Chiseteu, cântând pe rënd cele mai frumoșe cvartete, produsera o séră, mai bine o nópte neuitată, care în mijlocul entusiasmului general s'a prelungit până dimineța la 5, când corul din Chiseteu porni la gară.

*

În ședința a doua, înainte d'a se ascultă rapórtele comisiunilor, s'a cetit frumosul studiu literar intitulat »Pessimismul în poesile lui Eminescu«, de dl Vasile Goldiș, actualmente profesor la gimnasiul românesc din Brașov, care s'a ascultat cu cea mai mare atențiune și la slêșit fu acoperit de aplause.

În slêșit s'a decis ca viitorea adunare generală să se țină la Orșova, unde societatea a fost invitată prin graiul dlui avocat Petru Călcianariu.

*

După adunare Pr. SSA episcopul Nicolae Popea a intrunit la mesă pe mai mulți din membrii societăți veniți din alte părți.

Séra la 8 Reuniunea română de cântări din Caransebeș a dat serenadă în onorea presidentului adunării.

La 9 s'a dat un bal frumos, în sala otelului »Pomul verde.« Petrecerea a fost foarte veselă și a ținut aprópe până 'n dióri. S'a danțat și Hora, Ardeleana, De doi, Pe picior. Multe dame au purtat costum național.

Din damele presinte ni s'a compus următórea listă: dómnele Emilia Miclea din Cacova, Sofia Vlad n. Radulescu, Maior, Cornelia Bredicean, Stoian din Lugóș. Sofia Șimonescu din Sibiiu, Aurelia Vulcan din Oradea-mare, Putici din Arad în costum, Ghidiu, Cimponeriu, Dragalina în costum, Bordaș, Susan, Ionaș, Pinciu, Poșta, E. Biju în costum, Zevoian, D. Biju, Sandu, Ristici din Caransebeș și dșórele Maior, Vlad, Popasu din Lugóș. Șimonescu din Sibiiu, Ionaș din Caransebeș, Cimponeriu din Budapesta în costum, Popovici din Hunedóra în costum, Andreevici, Miculescu, Soichiza, Paisan din Caransebeș.

Discursul prezidențial al dlui I. Vulcan

la deschiderea adunării generale a societății pentru fond de teatru român, în Caransebeș, la 17/29 septembrie 1889.

Onorabilă adunare generală!

Nu pot să tănuiesc, că emoționat ieu cuvântul să deschid această adunare generală a Societății pentru fond de teatru român.

Intrunirea această, în care ved cu plăcere și o ghirlandă frumoasă de dame, rêvnind toți pentru un scop nalt și mare, pentru un scop cultural-național, face să-mi tresară de bucurie inima și să-mi tremure buzele când vreau să talmăcesc această impresiune.

Căci ce impresiune poate fi mai mișcătoare pentru un om de inimă, decât aceea când vede pe frații sei de-un sânge adunați să lucreze pentru cultura națională?!

Trăim în secolul civilizației, când nu puterea brutală, ci numai cultura înalță popoarele. Dar numai în general nici cultura nu este de ajuns; trebuie să aibă și ea un atribut ce-i dă putere, un timbru anume, particular al ei, ce o deosebește de alte culturi; acest atribut, acest timbru este naționalitatea sa. Cultură națională! Etă cuvântul, care face loc unei națiuni în șirul nămurilor culte! Etă paladiul existenței sale, care totodată i scrie numele în cartea nămuririi.

Cultură și naționalitate! Dar cum se potrivesc acestea? — vor întreba unii. Civilizația, dic densii, e cosmopolită. Știința n'are colorit național; noțiunile de drept, de matematică, de chemie, de fizică și de tot ce constituie știința pozitivă, sunt universale; de aceea ar fi absurd a vorbi d'o aritmetică, d'o logică séu d'o fizică națională. Asemenea și legile estetice sunt aceleași pentru toate nămurile. Cultura n'are naționalitate. Nu există dar nici cultură națională.

Este oșescare adevăr în această obiecțiune. Re-cunoșcem, că științele esacte n'au nimic d'a face cu naționalitatea; dar trebuie să și spunem din capul locului, că nu ele sunt fântănele din care izvoresce cultura națională. Această se plămădește în sângele și creerii poporului; ese la lumină ca un ce propriu, nou, original și neasemănând la fel cu altul; se formază prin colectivă lucrare spirituală a unui nēm; și în cele din urmă reprezintă totă gândirea, totă aspirațiunea, totă activitatea, tot spiritul, tot geniul unei națiuni.

Cultura națională este dar un arbore, care-și are rădăcinile în sufletul, în inima, în sângele, în individualitatea spirituală și fizică a unui popor...

Intocmai ca singuraticii, au și popoarele individualitatea lor. Originea, clima, traiul, temperamentul, toate contribuiesc la formarea aceleia. Și intocmai ca între omeni nu pot fi doi ênși de-o potrivă asemeni în toate, astfel și individualitatea popoarelor difere una de alta. Ceea ce pe una o înveselește, pe alta o întristează; ceea ce pe una o mângăe, pe alta o supără și ceea ce pe una o încuragează, pe alta o deprimă. Idealul uneia poate să fie tocmai gróza celeialalte, căci flecare are alte bucurii și alte dureri; alte aspirațiuni și alte stavile; alte sentimente ce-o însoțesc pe calea vieții; ba chiar și sentimentele comune tuturor le fac alte impresiuni, le exprimă altfel, așa cum le inspiră sângele și temperamentul, cum e individualitatea lor națională...

Amorul, de exemplu, este un sentiment universal, comun tuturor popoarelor. Și totuș ce deosebire este între amorul italianului, al germanului, al francezului séu al englezului! Fiecare iubește altfel, fiecare exprimă altfel sentimentul acesta. Unul e plin de

foc, în vênerele lui par că curge văpaie; altul devine melancolic și cu fața palidă suspină la lună; al treilea e vial, plin de umor și cu spirit; al patrulea cumpătat afară din cale; al cincilea devine pessimist pentru nefericirea lui... și așa mai departe. Într'un fel a cântat amorul Petrarca, în altul Góthe, astfel Beranger, altfel Pușkin, altfel Burus, altfel toți poeții mari. Lira lor, ce-i dreptul, cântă impresiuni individuale; dar din accentele aceleia transpare ca prin o prismă caracterul naționalității lor.

Musica este una din artele universale, care intocmai ca vorba e menită să exprime sentimente omenesci. Dar ce deosebire în felul d'a le exprimă! Intocmai cum fiecare popor are limba sa, astfel își are și musica, prin care destăinue tainele inimei. Această musică variază conform temperamentului. Una e vială, alta melancolică; una rîde, alta plînge; una te naltă, alta te dobóră. Fiecare din aceste musicie are un timbru atât de specific particular, încât trebuie s'aparțină acelu popor, a cărui musică o ascultă, pentru ca aceea să-ți facă impresiunea ce-i produce lui. De aici urmază, că de și musica este o limbă universală, un popor abia pricepe musica celuilalt.

Chiar și musica clasică ce deosebiri mari au produs! S'au format școle. Astfel cunoșcem școla italiană, școla franceză, școla germană, ca să nu mai numim altele mai mici. Donizetti și Verdi, Mayerber și Gounod, do-o potrivă cu Richard Wagner sunt tot atâtea colonne ale deosebitelor școle. Diferința între ele e mare; dar nici că se poate altfel, căci fiecare își are rădăcinile în musica poporului seu.

Și pictura! Au nu vine și ea în ajutorul tesei noastre? Care artă reprezintă mai mult naționalitatea, decât tocmai pictura? Murillo, Rubens, Rafael, Tizian, Coreggio, Van Dych și toți maestri mari ai penelului n'au eternizat ore pe pânză și idiomul lor național? Dar școla spaniolă, italiană, germană și celelalte ne înfăoșează tot tipuri din rassa lor. Și în timpul mai nou, tablourile lui Mateiko nu sunt ore niște epopeie fulminante în favorul nefericitei națiuni poloneze? Séu Verașciagin nu ne spune chiar și prin cea mai mică schiță a lui, că este russ?

Nu cred că e trebuință să n'voc în favorul meu și literatura. Cine nu știe, că tocmai scriitorii aceia sunt mai mari, eari reprezintă mai fidel geniul națiunii lor? Incepând dela Homer, Virgil, Dante, Cervantes, Lope de Vega, Schiller, lord Byron, Victor Hugo și până ađi, un șir de giganți ai spiritului, vine să probeze această.

Și în epoca modernă: Dickens, Takery, George Eliot și alții, nu ne-au făcut icóna cea mai viuă a Angliei moderne? Ohnet séu Daudet nu zugrăvesc în romanurile lor totdeuna moravurile franceze? Sardou și Dumas fiul nu se ocupă în dramele lor cu predilecțiune de cestiunile care agită societatea din care fac și ei parte? Și romanțierii ruși, atât de cețiți ađi, în frunte cu Turgenieff, Tolstoi și Dostoievski nu ne înfăoșează pretotindene numai și numai viața publică și privată a Rușilor?

Toți bărbații mari de litere, vechi și noi, filosofi, poeți, autori dramatici, romanțieri, diariști séu profesori s'au inspirat din națiunea lor natală, această le-a inzebrat operele cu farmecul originalității naționale, care le-a deschis calea în lumea civilizației, care le-a dat sborul să se nalte, să devie cunoscuți și să ocupe loc între autorii mari și nămuritori... Etă dar naționalitatea dând culturei sprigin, etă naționalitatea ca mama culturei, etă cultura neputând există fără naționalitate...

Da, domnilor și dómnelor, numai una cultură este adevărată, cea națională. Aceea care-și are rădăcina în trupina nămului din care ne tragem; aceea

care ținând cont de tradițiuni, moravuri și aspirațiuni, ne invetă să ne iubim națiunea și patria; aceea care-și imprimă caracterul în toate actele noastre publice și private; aceea, care inspiră autorilor, poezilor și tuturor artiștilor noștri timbrul particular al producerii; aceea, care se manifestează în întreaga noastră viață, ca un ce original, propriu al nostru, ce ne deosebește la fel de toate națiunile de pe rotogolul pământului și ce ne dă dreptul să ne ocupăm și noi locul în mijlocul națiunilor culte... Astfel de cultură vom noi românii!...

Și nu ne temem, că nu vom izbuti! Originea, trecutul, aptitudinile, succesele de pân' acuma, toate ne întăresc în credința acésta. Sântem un element cultural de priua calitate. În masele noastre, întocmai ca petrite scumpe în creerii muntilor, stau ascunse comóre neprețuite. Abia câteva scóse la lumină, au pus lumea 'n uimire. Poesia noastră populară este în deobște admirată, musica noastră a fost aplaudată la espositia universală din Paris, artiștii români au luat acolo premii de rangul prim, țeranca română ne-a făcut din resboiul ei un tron al gloriei și plugarul nostru din Bănat ne-a creat temelie teatrului național; pretotindeni germeii classicității, pretotindeni urme și fapte, care ne 'ndemnă să ȕicem cu mândrie:

— Est deus in nobis!

*

Teatrul s'a considerat totdeauna ca un organ pentru poleirea gustului, pentru propagarea virtuților și pentru răspândirea simțului național,

Tragedia — scrie Napoleon I în memoriile din insula Sta Elena — încăldește spiritul, înalță inima, crează eroi: prin urmare Francia datorește lui Corneille o parte din ȕaptele sale mărețe; și 'n adevăr, decumva densus ar fi trăit în epoca mea, l'aș fi făcut principe. Tragedia înalță e școla ómenilor mari; deci principele are datoria s'o sprigine și s'o răspândescă.

Guvernele au și spriginit, încă din vechime și până ađi teatrele. Acest sprigin a produs pe Aeschillos, Sophocles și Euripides, pe Shakespeare și pe Molière...

Rolul important al teatrului ne-a îndemnat și pe noi să formăm acésta societate pentru crearea unui Teatru Național. Decă rezultatele nu sânt în consonanță cu stăruințele noastre, cauza e că sântem avisați numai la puterile noastre și noi avem atât de multe lipse de 'mplinit...

Cu toate aceste, avem mângăerea că nisuița noastră n'a fost zedarnică, avem o temelie sigură, dispunem de-un capital care după unii și pân' acuma este de-ajuns să facem începutul pentru realizarea scopului nostru; dar după alții este mai bine s'așteptăm încă câtva timp, pentru ca apoi cu atât mai sigur și cu succes mai complet să putem atinge scopul final...

Ori când va sosi inse timpul acela, putem constată ȕnca de acuma, că prin capitalul ce-l avem, succesul e asigurat...

Cu acésta impresiune ve salut, domnilor și dómnelor, și deschid adunarea generală!

Raportul comitetului pe an. 1889.

cătră adunarea generală din Caransebeș.

Onorată adunare generală!

Comitetul Societății pentru fond de teatru român face următorul raport.

I. Averea Societății.

Averea Societății constă din următoarele:

1. Obligațiuni de stat în preț de	23,176 fl. 78 cr.
2. Acțiuni de ale »Albinei«	7,800 » — »
3. Acțiuni de ale »Transilvaniei«	900 » — »
4. Depozite la »Albina«	19,575 » 78 »
5. Obligațiuni private	200 » — »
6. Bani gata	306 » 72 »
	la olaltă 51,959 fl. 28 cr.

După raportul cătră adunarea generală din anul trecut, averea societății a fost . . . . . 48,048 fl. 56 cr.

În urmare, din anul trecut pân' ađi s'a sporit cu . . . . . 3,910 fl. 72 cr.

II. Restanțele.

Membri fondatori după consenarea de sub $\frac{1}{2}$ au remas datori cu . . . . . 2787 fl. — cr.

eră membri ordinari după consenarea de sub $\frac{2}{3}$ cu . . . . . 579 fl. 50 cr.

la olaltă 3366 fl. 50 cr.

Comitetul, prin avocatul seu a provocat încă odată pe toți restanțierii că în 15 ȕile să plătescă, și încât nu vor plăti, a decis, ca în contra celor judecați să se începă respective să se continue esecutiunea; eră ceialalți restanțieri vor fi improcesuați, afară de aceia carii regulat au plătit cametele.

Stefan Ioanovits avocat în Budapesta a remas dator cu . . . . . 221 fl. 50 cr.

eră Angel Coterla econom în Ciclova română cu . . . . . 60 fl. — »

dar fiind că ambii au murit și după ei nu a remas avere, — comitetul propune adunării, ca să ștergă aceste sume.

III. Obligațiunile.

Comitetul a observat, că la subscrierea obligațiunilor în favorea fondului teatral, nu se ȕin toate formele prescise de lege, și apoi datorășii improcesuați se folosesc de tot felul de esecțiuni; comitetul rógă, ca adunarea generală să controleze validitatea obligațiunilor.

IV. Diplomele.

Tacesele întregi le-au plătit și au căpătat diplome: dintre membrii fondatori 48

dintre membrii ordinari 36

la olaltă 84

V. Manipularea cassei.

Comisiunea financiară esmisă pentru esaminarea raportului cassarului de pe anul 1888 în relațiunea sa din 29 sept. 1888, anume în punctul 5 a făcut unele propuneri referitoare la manipularea cassei, și adunarea generală din Lugoș prin decisul sub V le-a primit și anume ca pentru viitor ȕiuarul de cassă să se amplifice încă cu 6 rubrice, trei pentru pretensiuni și trei pentru erogațiuni, dar comitetul nu se află în stare de a efectui aceste dispozițiuni, de ore-ce jurnalul e numai pentru bani gata, papire de preț și obligațiuni private, și în modul de până acuma s'a putut purtă cu evidența și succes; mai departe, de ore-ce pretensiunile fără de documinte adecă restanțele, ca ceva nesigur chiar și atunci când esistă sentința nu pot avé loc în jurnal, căci atunci s'ar face mult lucru zedarnic chiar și în cas când fondațiunea ar avé oficiu financiar organizat, și s'ar îngreună evidența de a șci adevérata avere a societății, — deci comitetul rógă, ca dispozițiunile să se retragă.

VI. Salar pentru manipularea cassei.

Comitetul așterne decisiunea sa de sub nrul 16 sub 3 % și propune sistemizarea unui salar pentru manipularea cassei.

Protocólele adunării generale din 1888 ținută in Lugos, după us se subșterne sub 4 % și 5 %.

Dat in Budapesta din ședința comitetului ținută in 28 iunie 1889.

In numele comitetului

Iosif Hosszu
președinte.

Dr. At. Marienescu
secretar.

***

Rațiociniul cassariului

Societății pentru fond de teatru român dela 18 iulie 1888 până la 2 august 1889, respective dela adunarea generală din Lugos până la adunarea generală din Caransebeș.

PERCEPTE.

	Bani fl.	gata cr.	Papire fl.	cr.
Cu ocașiunea inchierii socotelor din 18 iulie 1888 pentru adunarea generală din Lugos s'a arătat starea cassei cu	146	88	47901	68
10/11. Dl Martinescu George avocat in Lugos trimite prin dl Iosif Vulcan ca tacsă membrilor noi (listele se vor trimite sepărat)	300			
10/11. Dl Martinescu George avocat trimite prin dl Iosif Vulcan ca ajutor adunat pentru sporirea fondului	300			
Dl Ioan Bercian trimite una obligațiune (netimbrată) despre 100 fl. ca membru fondator			100	
31/12. Dl Iosif Vulcan trimite ca venit al adunării din Lagoș pentru fondul de teatru	24			
11/2. Dl dr. Maniu Aureliu notar public trimite cametele de după 300 fl. pe trei ani: 1887, 1888, 1889	54			
1/4. Pentru cupóne s'a încăssat	443	30		
17/4. Pentru 17 obligațiuni »5% magyar papir járadék" à = 100 fl. = 1700 fl. vëndute a in-curs (v. p. erog. 3.)	1669	21		
17/4. S'a cumpărat 2 obligațiuni nr. 205209 și 205210 »5% magyar papir járadék à = 1000 fl. = 2000 fl. cu cupónele dela 1/6 1889 (v. erog. p. 4.)			2000	
18/4. Pentru 2200 fl. nom. »Erdélyi földtehermentes kötv. 2336 fl. 43 kr.				
Pentru 250 fl. nom. »Magyar földteherm. kötv. 267 fl. 54 kr.				
Pentru 400 fl. nom. »kisorsolt földteherm. kötv. 395 fl. 41 kr.				
Pentru 1800 fl. nom. »keleti vasuti I. kibocs. 1817 fl. 75 kr.				
Pentru 300 fl. nom. »keleti vasuti III. kibocs. 347 fl. 51 kr.				
Petru 100 fl. nom. »keleti vasuti III. kisorsolt 112 fl. 10 kr.	5276	74		
18/4. 5000 fl. nom. obligațiuni de rentă ungară à 5% 5 à 1000 fl. nr. 207432 până la 207436			5000	
18/4. Pentru cupóne încassate	125	11		

19/4. 1000 fl. nom. obligațiune de rentă ungară de 5 % nr. 239499

10/6. Pentru cupóne încassate (v. consignațiunea alăturată) . . . . .

20/6. După 78 cupóne de acții »Albina« pr 1/7 1889 și 18 cupóne de acții »Transilvania« pr 1/8 1888 și 1/2 1889 s'a încassat

20/6. Libelul nr. 2899 despre banii depuși la »Albina«, in care cu finea lui iunie 1888 a fost un capital de 16685 fl. 86 cr. și in care la 30-le iunie 1889 după capitalisarea intereselor a fost un capital de 17530 fl. 57 cr., prin urmare a crescut dela 30/VI 1888—30/VI 1889 cu . . . . .

20/6. Libelul nr. 1719 despre banii depuși la »Albina« in care la 30-le iunie 1888 s'a aflat suma de . . . . . 63 fl. 41 cr. și in care la 30-le iunie 1889 s'a aflat un capital de 66 fl. 61 cr. prin urmare a crescut dela 1/7 1888—30/6 1889 cu . . . . .

20/6. Libelul nr. 3355 despre banii depuși la »Albina« in care cu finea lui iunie 1888 s'a aflat suma de . . . . . 1026 fl. 75 cr. și in care cu 30-le iunie 1889 se află un capital de 1078 fl. 72 cr. prin urmare a crescut dela 1/7 1888—30/6 1889 cu . . . . .

Scontrându-se in 29-le iunie 1889, in urmare concrederei primite din partea adunării generale ținută in 30-le septembrie 1888 la Lugos, s'a aflat percepțiuni in bani gata 9619 fl. 34 cr. erogatiuni . . . . . 7929 » 07 »

In obligațiuni s'a aflat percepțiune 56901 » 56 » erogatiuni in obligațiuni . . . . . 6750 » — »

In cassă bani gata sânt . . . . . 1690 fl. 27 cr. In papire de valóre 50151 » 56 »

suma in cassă 51841 fl. 83 cr. Numerându-se banii in cassă s'a aflat :

in realitate . . . . . 1690 fl. 27 cr. Papirele de valóre s'a aflat cu . . . . . 50152 » 56 »

suma . . . . . 51842 fl. 83 cr. va să dăcă cu un floren mai mult. Acésta diferință provine de acolo, că in 9-le iulie 1887 la pozițiunea 14 s'a jurnalizat la papirele de valóre cu un floren mai puțin. Bpesta la 29-le iunie 1889.

29/7. Diferința acésta se pune aici in percepțiune . . . . .

Avram Berlogia m. p.

29/6. Dl Gerasim Rác solveșce ca tacsă anuală . . . . .

9/7. Dl Stoicescu Traian ca venit a unei petreceri ținută in Lugos, in urma însărcinării tinerimii trimite pentru fondul teatral

15 20

844 71

3 20

51 97

5

1

5

15 20

2/8. Dl Darabant Ión paroc in Sătmár solvește a conto datoriei sale suma de	Bani gata fl. cr.	Papire fl. cr.
40		
2/8. S'a cumpărat 1500 fl. nominal obligațiune de rentă ungară de 5 % și anume à 1000 fl. nr. 244.482 lit. C. — à 500 fl. 46,999 lit. B. cu cupónele din 1 decembre 1889		1500
suma	9679 54	58402 56

EROGATE.

10/11. Dlui Iosif Vulvan se solvește ca recompensă speselor de călătorie la adunarea generală din Lugos	59	
Dlui Marienescu s'a solvit spesele pentru tipărirea de 300 esemplare de obligațiuni	7 35	
S'a vândut 17 obligațiuni à 100 fl. „5% magyar papir járadék“ cu următoarele numeri : 216358, 86732, 86733, 168067, 88034, 7002, 7001, 172085, 27808, 27809, 169611, 169610, 233966, 233965, 231087, 231088 (veți percepte p. 7.)		1700
Pentru 2 obligațiuni à =1000 fl. „5% magyar papir járadék“ (v. percepte p. 8) s'a solvit		1963 78
18/4. 2200 fl. »erdélyi földteherment. kötvény cu nr-ii 14 à fl. 100 — 69378, 69171, 68041, 66175, 66030, 65545, 65476, 65296, 64980, 62124, 60181, 49959, 41610, 17728. 16 à fl. 50 : 12065, 12825, 12835, 13194, 13195, 14513, 18540, 19355, 19444, 19720, 20358, 21766, 21964, 22456, 22594, 22790.		
250 fl. »magyar földteherment. kötvény 1 à 100 fl. nr. 13812, 3 à 50 fl. : nr. 4966, 2339, 1695.		
400 fl. kisorsolt magy. földthm. kötvény nr. 15830, 8957, 9288, 13689.		
1800 fl. I. kibocs. keleti vasut elsőség nr. 38889, 123105, 67656, 147245, 67830, 67655, (6 à 300 fl.)		
300 fl. III. kibocs. keleti vasut elsőség nr. 98787, 81335, 77227.		
100 fl. kisorsolt III. kibocs. keleti vasut elsőség nr. 81334.		5050
5050 fl. nom.		
18/4. Pentru 5000 fl. nom. obligațiuni de rentă ung, 5%	4915 14	
Pentru 1000 fl. nom. obligațiuni de rentă ung.	983 80	
Erogațiunea s'a aflat in bani	7929. 07	
Erogațiunea s'a aflat in papire	6750. —	
2/8. S'a cumpărat 1500 fl. nominal obligațiune de rentă ung. de 5% in preț de	1443 75	
suma	9372 82	6750

Bilanțul :

Cu finea anului 1888/1889 s'a aflat :

I. In bani gata : Percepțiuni	9679 54
Erogațiuni	9372 82
a remas prin urmare in cassă bani gata suma de	306 72
II. In papire : Percepțiuni	58402 56
Erogațiuni	6750 —
a remas prin urmare in cassă in papire suma de	51652 56
prin urmare starea fondului cu totul face suma de	51959 28

Budapesta in 30-le august 1889 st. n.

Vidi 5/9 1889.

Hosszu m. p.
președinte.Georgie Szerb m. p.
cassar.

Pentru conformitate cu originalul

Cav. de Pușcariu.

G. Szerb.

Favorita.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Nu-i vorbă, Sofica are suflet bun, iubește pe toți și-i plac toate din giurul ei. Dar nimica nu-i este atât de dragă, ca pisica. Tôtă diulica își petrece tot cu ea, o ține 'n brațe, o gugulește, i șoptește vorbe de dragoste. Așa a desemnat-o și pictorul.

I. H.

Felurimi.

Genialitatea și nebunia. Acesta e titlul unei conferințe literare ce dl V. Lates a ținut de curând in congresul din Ploesti al studenților români. Conferențiarul s'a încercat a demonstra, că omul de geniu e o minte bolnavă intr'un trup bolnav. Genialitatea stă alături cu nebunia; din anticitate chiar se dicea, că ómenii de geniu sânt nebuni. Nebunia nu impedează genealitatea; Rousseau, Newton, Darwin, Schopenhauer etc. erau nebuni; Richelieu, Dostoevski, Mahomet erau epileptici, Napoleon avea halucinațiuni, Schiller simptome ascunse de epilepsie; Eminescu avea beția cafelei, Lenau patima tutunului. Un alt defect important e amnesia: Buffon se urcă 'n clopotnița bisericeii și-și da drumul pe funia clopotului jos; Diderot vorbea câteva cuvinte și uită; Newton puneà 'n pipă, in loc de țigară, un deget al unei copilite; Beethoven uită cum îl chiamă. Persónele geniale sânt dispăcute, sânt lipsite de simțul comun celor cari știu să se conducă in viață. O deosebire inse tot e de observat intre geniu și idioti: la geniu e o sensibilitate esagerată, la idioti lipsește cu deseversire.

Virgiliu și V. Hugo. Greu de tot scriea Virgiliu care adesea perdea o di intrégă cu scrierea a 2—3 versuri. Victor Hugo dicea: Ori și cum și cât vei scrie, un lucru să bagi de sémă: să nu scrii cu intrerupere.

Călindarul săptămânei.

Dia sept	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum.	17 după Rusali Ev. 1 dela Luca c. 8, gl. 7, a inv. 5.	res.	ap.
Duminică	24 Mart. Tacia	6 Friderica	6 8 5 28
Luni	25 Cuv. Efrosina	7 Amalia, Char.	6 9 5 26
Marti	26 + Adorm. St Ioan Ev.	8 Brigita	6 11 5 24
Mercuri	27 Mart. Calistrai	9 Dionisie	6 12 5 22
Joi	28 Par. Chariton	10 Gedeone	6 13 5 28
Vineri	29 Cuv. Chiriac	11 Buchard	6 15 5 16
Sămbătă	30 Mart. Grigoria	12 Maximilianu	6 16 5 10

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Otto Hügel in Oradea-mare.